Az 1965. évi Arany Dániel tanulóversenyek II. fordulóján kitűzött feladatok megoldása

Kezdők (legfeljebb I. osztályosok) versenye

A speciális matematikai osztályok feladatai

1. feladat. *Bizonyitsuk be, hogy ha egy konvex négyszögnek* 3 *szöge tompaszög, akkor a negyedik szög csúcsából kiinduló átló hosszabb a másik átlónál.*

I. megoldás. Legyen az $ABCD$ konvex négyszög A, B és C csúcsánál levő szöge tompaszög. Írjunk kört az A, B, C csúcsok köré, ennek B-vel átellenes pontja legyen B'. Ez a BAD szögtartománynak is, a BCD szögtartománynak is a belsejében van, ugyanis Thalész tétele szerint $BAB'\sphericalangle = BCB'\sphericalangle = 90°$, az AB' és CB' félegyenes is a megfelelő szögtartomány belsejében halad. Ebből következik, hogy a $BB'D$ konvex szög a $BAD\sphericalangle$, $BOD\sphericalangle$ egyikénél nagyobb, tehát tompaszög. Igy a $BB'D$ háromszög legnagyobb oldala nagyobb BB'-nél, ez pedig, mint körátmérő, nem kisebb a kör AC húrjánál.

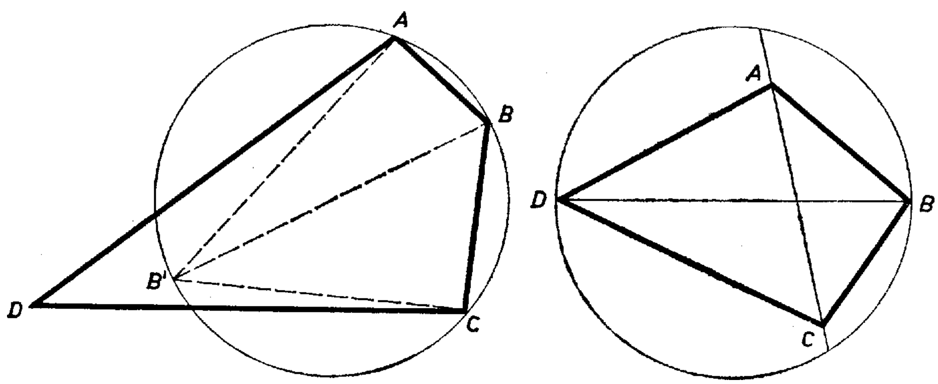

II. megoldás. Az előző megoldás jelöléseit és feltételeit használjuk. Rajzoljunk kört a BD átló mint átmérő fölé. Azok a pontok, amelyekből BD tompaszögben látszik, a kör belsejében vannak, így A és C is. AC tehát a kör belsejében levő szakasz, s így kisebb, mint a kör átmérője, BD.

Megjegyzés. Csak azt használtuk fel mind a két megoldásban, hogy A-nál és C-nél tompaszög van. Ebből a négyszög konvex volta is következik. Így azt bizonyítottuk be, hogy *ha egy négyszög két szemben fekvő szöge tompaszög, akkor az ezek csúcsát összekötő átló rövidebb a másik átlónál.*

A *verseny 2. feladata* ugyanaz volt, mint az általános versenyen; megoldását lásd ezen kötet 52-53. oldalain.

3. feladat. *Fogadjuk el igaznak a következő állításokat:*
a) Van olyan televízió-tulajdonos, aki nem szobafestő.
b) Akinek bérlete van a Gellért-fürdőbe, de nem szobafestő, az nem televízió-tulajdonos.
Döntsük el és indokoljuk meg, hogy következik-e a)-ból és b)-ből az alábbi állítás:
c) Nem minden televízió-tulajdonosnak van bérlete a Gellért-fürdőbe.

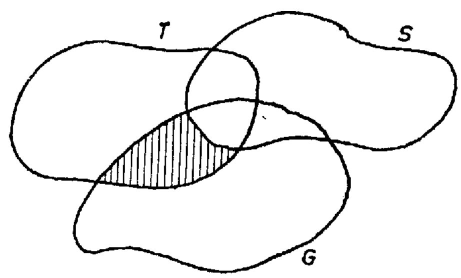

1. megoldás. Rajzoljunk a síkban egy T, egy S és egy G tartományt úgy, hogy legyen mindháromnak közös része, bármely kettő közös részének legyen olyan része, amelyik nem tartozik a harmadikhoz, és legyen mindegyiknek a másik kettőn kívül eső része ís. Gondoljuk a televízió-tulajdonosokat a T-tartomány belsejének pontjaival jelölve, a szobafestőket az S pontjaival, azokat pedig, akiknek bérletük van a Gellért-fürdőbe, a G pontjaival. Ekkor a *b)* állítás azt jelenti, hogy a G-be, de S-en kívül teendő pontok, ha vannak, nem kerülhetnek T-be sem, tehát az a tartomány, ami

T-hez és G-hez is tartozik, de S-en kívül fekszik, egyetlen kijelölt pontot sem tartalmaz. Ezt az ábrán vonalkázással jelöltük.

Az *a)* állítás szerint van pont a T-nek B-hez nem tartozó részében. Ez nem kerülhet a bevonalkázott részbe, tehát G-n is kívül van, vagyis olyan televízió-tulajdonost jelöl, akinek nincs bérlete a Gellért-fürdőbe. Eszerint a *c)* állítás következik *a)*-ból és *b)*-ből.

II. megoldás. A *b)* állítás így is fogalmazható: nincs olyan televízió-tulajdonos, aki nem szobafestő, de bérlete van a Gellért-fürdőbe. Eszerint egy olyan televízió-tulajdonosnak, akire az *a)* állítás teljesül, nem lehet bérlete a Gellért-fürdőbe. Mivel az *a)* állítás ilyen személy létezését mondja ki, így *a)*-ból és *b)*-ből következik a *c)* állítás.

Surányi János